

A SZŐLŐBEN

(Ezelőtt: „Egy év a szőlőben“)

Havi folyóirat szőlősgazdák számára.

Megjelenik: minden hó 28-án.
Előfizetési díj: Egész évre 2 frt.

Szerkesztő és kiadótulajdonos:
CSOMOR KÁLMÁN.

Tapasztalatok a fagy elleni védekezés körül

J. K. Minden tavasz meghozza a szőlősgazdának az aggodalmat. Az első elleni csapás a tavaszi fagy. Bár a jégeső is óriási károkat szokott tenni; de mi az a tavaszi fagyhoz képest?

A jég egyes vidékeken kisebb nagy területeket sujt; a fagy azonban ha bekövekezik; *országos csapást idéz elő.*

Azért tehát a tavaszi fagyról igen is érdemes beszélgetni.

A fagy kétféle. Vagy szélesendben fagyaszt, vagy viszont a szél fagyaszt.

A szélesendben okozott fagykár a leggyakoribb; ritka esetben fordul elő az, hogy a szél fagyasszon. 1866. év óta csak egyszer tudunk olyan időt, midőn a szél fagyasztott. De azután ez a fagykár olyan nagy és olyan országos volt, minőre a késő unokák is megemlékeznek.

Az ilyen szélkozta fagyok ellen kétesebb a védekezés; még a szélesendben beálló fagykár ellen több féleképen szoktunk és lehet védekezni.

Mielőtt a védekezési ösmert módokat és azok terén szerzett tapasztalatokat felsorolnánk, előbb is legyünk tisztában a fagyott előidéző időjárással.

Általánosan tapasztalt tény az, hogy ha a szél lengedez vagy helyesebben mondva fuj: *akkor kevesebb a fagykár.* Mivel a lerakódó hideget, a sűrű léget: tovább vesszi. Ily időben a fakadások nem lesznek harmatosak, s a fagykár nem következik be. — Ezt igazolta az idei április hó végén volt időjárás. Daczára hogy hideg idő volt: azért ott, ahol szél is fujt, fagy-

kár nem jelentékeny. — S bár némelyek a bolhát is elefánt-tá szokták felfujni ijedtőkben, de én egészen bátran merem állítani, hogy a fagykár kevés helyen volt jelentékeny. Hacsak elvéte nem valami katlanban, ahova a szél egész erejével nem jutott el.

De még egy másik körülményt is helyén látok mihez tartás végett megjegyezni; azt, hogy akkor, midőn a szél nem éjszak, éjszaknyugot vagy éjszakkélet felől, — de keletről vagy délkelet, délnyugot vagy pláne délről fuj: fagykártól nem igen lehet tartani. Csakis 30-án viradóra változott meg a széljárás és fujt éjszaknyugatról, ekkorazután egyes vidékeken, ott ahová a gyenge szél el nem jutott, de az éjszaki szél a levegőt lehütötte: *történt fagykár.*

E hó 30-dika előtt a szél keletről fujt: azért is nem tett a fagy nagy károkat.

Ezt a princípiumot a gazdának tudni kell azért, hogy a védekezést ehhez alkalmazza. De még tudni kell azt is, hogy ha előző napokban nem volt eső, és így a föld felszine kellőképen ki van szikkadva: *a fagytól kevésbé lehet félni, mintha a fagyos időjárás eső után következne be.*

De nem csak az esős idő emeli a fagykárt, de még az is: ha kapálással a föld nedves része felszínre kerülén, az estig ki nem szikkad. — Azért tehát oly időjárásban, midőn a fagytól félni lehet: kapálni szóval a földet bolygatni nem tanácsos.

Ezek előre bocsájtásom után egy fontos kérdést vetek fel, azt: lehet-e a fagykár ellen határozottan sikeresen védekezni?

Eme felette fontos és nagy kérdésre fölemelt fővel és egész határozottan azzal válaszolok: *igen is lehet!*

Mintha látnám a mosolyt némelyek arczán, és a nagy képszerűséget: de hátha kimondottam az igent, most már el is mondom, hogy mily eljárással lehet a tavaszi fagy ellen védekezni,

A fagy elleni védekezésnél különböző álláspontok jönnek elbírálás alá. — Az én eljárásom nem szól általánosságban; mert emelkedett partoldalokon, a hol a szőlőtőkék a hátuk mögött levő hegyekkel az éjszaknyugoti, éjszakkéleti sőt még a keleti szelek ellen is védve vannak: *kevésbé történik fagykár.* Tudvalevőleg a nehéz hidegebb lég, mely fagyaszt, mindig a völgybe huzódik; s így a magas hegyoldalon majdnem mindig van légáramlat: csak akkor következik be a fagy,

mint 1866. évben, ha a szél fagyaszt. Egyébkor a rendszeres füstölés ilyen helyen elég védelmet nyújt.

A füstölés egyik védekezési eszköz. Jól keresztül vive nagy védelmet nyújt. Ezt a természet-tudomány magyarázza meg, és a gyakori siker igazolja; csak az a fő dolog, hogy a füstölés rendes időben és szakértelemmel és oly anyaggal eszközöltessék, mely nem csak lángot de igazi füstöt is ad.

A sik helyen is használhat valamit a füstölés, de ez nem nyújt teljes biztosítékot és védelmet.

A fagy ellen használni szoktak papir kalapokat is, melyeket a tőkére reá illesztenek. Kis szőlőben keresztül vihető; de nagy tábla szőlőkben az Isten győzné azt a sok kalapot minden este felrakni és ismét leszedni. -- Ezen okból ez is kivihetetlen védekezés.

Mert azon felfogás, hogy a fagy ellen védendő tőkét papir kalapocskákkal a hideg időjárás esetén letakarja, és mindaddig míg a hidegtől félni lehet — s így körülbelül 3--4 hétig rajta tartja: egészen helytelen sőt káros. Mert megvédheti ugyan a fagytól a fürtöket, de az állandó letakarással a növényt a fakadást a napsugaraitól távol tartja, s így a hajtások megnyulnak, az időjáráshoz nem edzetnek meg, s termésöket megnevelni alig lesznek képesek. Tehát a papir kalapocskák vagy zsacsók csak oly esetben szolgálhatnának igazi védekeszközül: *ha azokat reggelenként leszednék*. Egy kis szőlőben ezt kevés költséggel keresztül lehetne ugyan vinni, de mint fönnebb mondám, nagy táblákban lehetetlen. Védekezni kezdenek a fagy ellen agyúszóval is, de hát ez csak akkor vezethet, ha vezet célhoz: mikor szélesend van. Ekkor el lehet vele érni azt, hogy a lövés hanggyűrői a léget mozgásba hozzák és a megsűrösödött lég leülepedését talán megakadályozzák. De csak talán. A kísérletek, melyeket a lövöldözésekkel tettek: megfogjuk mutatni az eredményt. Azért tehát arról még most mint védekezési eszközről szólni nem lehet. Legfőlebb mint kísérletet lehet fölemlíteni és várni az eredményt.

Most következik az én általam ajánlott és jónak tapasztalt módszer.

Nekem is vannak hegyi szőlőjeim; azoknál egyszerüen füstöléssel védekezem. De van egy nagy tábla szőlőm, mely alatt rét van. S mivel a közeli rét a fagykárt elősegíti, s mivel a szőlő kis dombon nyugotnak fekszik, s mivel az éjszaki

szelektől védve nincsen: itt mintegy biztos elfagyás ellen a legradikálisabban kell védekezni; s így az alábbi eljárással kell védekezni.

Őszszel kell a szőlőt megmetszeni, ugy azonban, hogy a termésre szánt csapokat nem kell megmetszeni.

Azaz a tőkén csak azok a 2—3 szál vesszők hagyatnak meg, melyeken a termőcsapok vannak.

Őszszel a szőlőt be kell sirkézni, földdel ugy körül hányni: amint a kukoriczát tölteni szokták.

Tavaszon egész május hó 10—14-ig így kell hagyni; azután a tőkét ki kell nyitni, és utána a tőkén meghagyott két-három termő csapot kell megmetszeni.

Ily eljárás mellett a befedett s későn metszett tőkék termést hozó rügyei oly későn hajtanak ki, hogy a fagyos idők minden körülmények között elmulnak, — s így a fagytól megmenekülnek.

Csak hogy ezen eljárást csak a korán érő szőlőfajknál czélszerű alkalmazni; amely fajok az így hátráltatott időjárást, korai termés hozamukkal kipótolják.

Ilyenek a bor szőlők közül: a mézes-fehér, a gohér, az opportó, a burgundi és korán érő csemege fajok. De alkalmazni lehet a rohadásnak ellenálló fajoknál is. Most midőn az eljárást bemutattam a magyarázatra térek át.

Az őszszel az elmondott módon metszett szőlő tavaszon kevesebb nedvet veszít, mivel a sok mellék ágak eltávolítása folyton támadt sebhelyek beheggednek, és csak is az elvágott 2—3 szál vessző után támadt sebeken folynak ki. — De ezen sebeket is lehet folyó hideg viasszal bekenni, s így a nedvfolyás megszűnván: a tőke teljes ereje az elmaradt rügyek hajtására fordittatik. Ezen körülmény a fejlődést oly rohamosan hajtja, hogy a késői metszésből eredő hiányt némileg pótolja is.

Ha valakinek az a gondolata támadna, hogy a szőlőjét őszszel megmetszi és tavaszzsal nyitja ki: hibásan intézkednék; mert a hajtások a föld alatt is elétörnének, és kibontásuk után tönkre mennének. Azért kell tehát a termésre szánt csapon a vesszőt meghagyni, hogy kikeletkor a vessző felső rügyei kihajtsanak, s így földdel takart termésre szánt rügyek aludjanak. Ha azután a felső rész eltávolittatik: az *alsó sértetlen termő rügyek törnek elő.*

Sőt ez az eljárás egy egész új korszakot fog teremteni.

Azt, hogy ily eljárás mellett: a szőlő virágzásakor nem fog elrugni; s a fürtök nem ritkulnak ki, de egyenletesnek lesznek.

Tapasztalatból tudjuk, hogy az időjárás a virágzásra lényeges befolyással van. Ha a virágzaskor az időjárás szép, meleg napos: akkor a virágzás szabályosan történik, nem hull meg, s a fürtök tömöttek lesznek. Ha ellenben a virágzaskor esős, hűs szeles időjárás van: a virág meghull, nem termékenyül; a szőlőfürt ritka, sőt kisebb-nagyobb bogyoju lesz.

Miután pedig az így későn metszett szőlő későn virágzik, akkor, amikor az idő már meleg megállapodott: tehát a virágzása is rendesebben, előnyösebben fog sikerülni.

Tehát akinek szőlője oly végzetes helyen van, ahol a tavaszi fagytól mintegy rendszeresen félni lehet, kísértse meg a mondott eljárást, és az eredményről úgy mint én itt számoljon be.

A gyöngyösi küldöttség.

Lapunk múlt számában bemutattuk lapunk szerkesztője által készített és a népgyűlés által elfogadott kérvényt, melyet egy 200 tagból álló küldöttség adott át április 30-án a Miniszterelnök urnak.

E monstre küldöttségben résztvettek a Gyöngyös és vidékén lakó szőlőbirtokosok, a megyebeli országgyűlési képviselők.

A küldöttség szónoka után Széll Kálmán egy eddig sehol sem tett határozott nyilatkozatot tett, ugyanis kijelentette; miszerint az olaszborok vámja a jelen állapotában továbbra fenn nem maradhat, s kijelentette, hogy a borfogyasztási adók mérséklését is tanulmány tárgyává teszi.

Tehát az eddigi munkásságunk eredménye és sikere előtt állunk, mert a borászatunkat rengetegül sujtó olaszborok bohozatala a Miniszterelnök ur ígérete szerint meg lesz nehezítve.

Ugyancsak a tett ígélet után kilátásunk van arra, hogy a magas fogyasztási adók is mérsékeltetnek.

Ime tehát ismét csak behozonyítva látjuk, hogy *kérj adatik*.

Most már a sor a többi borvidékeken van. A hegyaljaik megtették magukét, elsőek voltak; azoknak csak a beadott kérvények tanulmányozását ígérték, s csak vékonyan helyezték kilátásba az olaszborok vámjának emelését.

A gyöngyösi deputáció már többet ért el; az ezeknek adott miniszterelnöki válasz már határozott ígéretet tett, melylyel ki lett mondva, hogy az olaszborvám a jelenlegi stádiumban nem maradhat. Már a fogyasztási adók mérséklését is kilátásba helyezte.

Ha most jön a harmadik, negyedik deputáció, mindinkább javul a helyzetünk.

Az igaz, hogy a Miniszterelnök ur kijelentette, miszerint ők foglalkoznak a szőlészek helyzetének javításáról, sőt ha a küldöttség nem

ment volna is: iparkodtak volna a szőlészek érdekeit megóvni. De hát ezt a kijelentést mi nem úgy vesszük, amint mondatott; mert a megújuló küldöttségek nyilatkozataiból mindinkább meggyőződnek a helyzetről és arról, hogy a szőlészeken segíteni kell; mert hát a néma gyermeknek nem érti az anya a szavát!

Tömörüljenek minél inkább szőlésztársaink, és menjenek a küldöttségek minél ismételtetben és nagyobb számban, hogy a jó iránt vett szándék erősödjen!

Hát hol vannak az Arad, Nagyvárad, Szekszárd, Somlyó, Beregszász, Pécs, és több nevezetesebb borvidékek szőlészei? Ha össze bírták Gyöngyösön hozni a nagyszámu deputációt, mért ne lehessen azt más vidékeken is megtenni.

Nem akarjuk hinni, hogy egyes vidékeken ne találkozzanak kezdeményezők. De amint ezt hisszük úgy kérjük, hogy a mozgalomról lapunkat értesíteni sziveszkedjenek, — hogy így azok közzétételével követőkre még inkább találjanak.

A szőlőkarók beszerzése.

A kormány a szőlőtelepítőnek sok irányban támogatására sietett és siet máig is. Első sorban is szakembereit utaztatja, szakközleményeket osztat szét díjtalanul, amerikai alanyvesszőket ajándékoz; sőt ojtványokat is oszt ki; — továbbá a szőlővessző szállítását, valamint a szőlőkarók szállítását kedvezményes árért eszközölteti. Ez a sok oldalú készség az ügy iránti meleg érdeklődés tanu jele.

Dehát őszintén mondván, aki földművelés ügyeinek vezetésére vállalkozik; annak kötelessége is a nép érdekében megtenni minden tehetőt, hogy így a közös jólét, a nemzet vagyonosodása biztosított. Azért tehát midőn a felsorolt kedvezményekben részesíti a szőlészeket: *elvállalt kötelességet teljesít.*

De minden jó akarat és kötelességteljesítés is hiányos lesz, ha az időnként felmerülő szükségletéről az intéző körök értesítést nem nyernek.

Igy nyert életet a szőlőfelújítási kölesön is, amennyiben az egyesek a társulatok, a napi és szaklapok ismételten említették annak szükségességét.

Tehát ezek tanítsanak meg bennünket, ezek mutatják meg az utat és mondják: „*kérj adatik, zörgess nyittatik!*” . . .

Mi ezuttal egy létező bajt kívánunk felsorolni, elmondani azon reményben, hogy az meghallgattatik és orvoslást nyert.

Pár évvel ezelőtt a szőlőkaró szállítására vonatkozó vasuti szállítási kedvezmény szigorított. — Szigorított azzal, hogy csak az állami szőlészeti szakközeg által kiállított »Igazolvány« melléklése mellett adatott meg a vasuti szállítási kedvezmény.

Hogy mi okozta ezen újabb intézkedést, — gondoljuk; az, hogy a fakereskedők a szőlőkaró kedvezményes szállítását egyéb faanyagoknál is élvezték, s így a vasút jövedelmét károsították.

Szükségesnek látták tehát azt, hogy a szőlész kérjen az állami szőlő-

lészeti erre kirendelt szakközegtől engedélyt; és ezen engedélylyel nyeretett meg a szállítási kedvezmény.

Most mikor ezen intézkedés egy pár év óta érvényben áll; be van igazolva: **annak tarthatatlansága.**

A fakereskedő eszén a rendelet nem járt tul. Az mindig beszerezeti a neki szükséges igazolványt. Ha másként nem, nevesebb szőlőbirtokosok készséggel megteszik a kereskedőnek azt a kis szívességet. Hol van azután a szakközeg: **aki a kijátszást konstatálni bírja?**

Ha eddig volna a dolog, akkor hagyján volna; mert ha az a kis simerával a dolgon egészen segítve lenne: *üsse kő!* . . . De nem így áll a dolog. A nagyobb birtokosok az olyanok, akiknek egy waggon karó kell, vagy róla feltehető, hogy elfogják használni, nem vesztenek. De az egy-két holdas kis birtokos, ez iszsza meg a levét ennek a helytelen rendelkezésnek.

Azoknak terhes ez, akik csak egy pár ezer karót kívánnak beszerezni.

Ezek fizetik meg az intézkedés kárát; mert ők engedélyt nem kapván, s így a karók ezrért pár koronával drágábban fizetik mint a vagyonosok, akik waggonszámra rendelhetnek.

A kereskedő csak nyer; mivel a fél által nyert kedvezmény mellett hozatott karókból mindig felmarad pár ezer, melyet azután a reászorult kisgazdáknak drágábban ad el

Mert nagy tévedésben van a kormány ha azt hiszi, hogy a szőlősgazdák közvetlenül maguk vásárolják be a forrásból a karókat.

Ez is megtörténik elvétve; — de legtöbb esetben a helyi kereskedő útján. S ritka esett, hogy olcsóbban bírja beszerezni az első kéztől mint a helybeli fakereskedő útján; egyszerűen azért, mivel a fakereskedő árucikkének csak is egy nem igen nagy jelentőségű részét képezi a szőlőkaró; mivel a többi faanyagokat is ugyanazon forrásból szerzi be: azért aztán az első kéz nem adja olcsóbban, s így az vevő a helybeli kereskedőre van utalva.

De hátnincs is értelme ennek az igazolványos komédiának, hiszen a szőlőkaró csak egy ozebra, a szőlők mellé használtatik fel; s így bármelyik kereskedő vásárolja is: **csak a szőlőkultura érdekében történik aállítás mérséklése.**

Kivánatos volna tehát, ha a meg nem felelő rendelet visszavonatónék, és a kereskedelem ezen bilinos alól felszabadítatnék; melynek eredménye a nyilt verseny és az lenne, hogy azok is, akik egy waggonnál kevesebb szőlőkarót kívánnak beszerezni: **olcsóbban jutnának a karóhoz; s így az az osztály is élvezné a kedvezményt, amely a legigazabban reá van szorulva.**

Beküldetett.

Az alanytelepről.

Most, hogy a mohás ojtás készítés kezd gyakorlatba vétetni: az alanyvesszők értéke felette emelkedik. Egy pár évvel ezelőtt a sima ripária-portális iránt csekély volt a kereslet. Azért, mivel a szőlész világ a zöldojtás készítésére vetette magát. És a fásajtást miután csekély sikert adott, a *sima ripária nem volt keresett*.

Ez évben azonban a kereslet a sima alanyvessző iránt nagy lett. Ezt érezte mindenki. Ugy annyira, hogy az egész kereskedésben alig volt sima ripária-portális alanyvessző kapható.

Ez a kereslet a jövő évre még nagyobb lesz; és ez magára vonja a figyelmet: azért tehát akinek alany telepe van, előre számíthat arra, hogy vesszőjeit jól fogja értékesíteni azért, mivel a mohás ojtvány készítése még hatványozottabb mérvben fog emelkedni.

Iparkodjék tehát a gazda arra, hogy telepén ojtásra alkalmas szép, legalább 5 mm. vastag vesszőt termeljen.

E tekintetben a gondosság szép eredményt érhet el. Azért tehát már most tavaszon fordítson nagy figyelmet a telepre Járassa körül már a fakadás után; és a tőkéről a feles fakadásokat távolítsa el. A tőke erejéhez mérten, ne hagyjon egy tőkén többet 4—5 szál vesszőnél; és ezt idejében rendezesen kötöztesse a karóhoz, tisztogattassa, hogy így megerősödvén, beérjen.

Egy jó telep jól kezelve hoz annyi jövedelmet, mint a szőlő termés. Egy holdon, mondjuk 4000 tőkéről egész bátran lehet 50 ezer első osztályu vesszőt vágni, mely legkevesebbet 800—1000 koronát jövedelmez, és még marad nagy mennyiségű 2—3 osztályu vessző.

Egy füst alatt azt is meg kell említenünk, hogy még a zöldojtással is vetekedik a jövedelem. Mert kedvező időjárásnak kell lenni, hogy egy holdon hasonló értékű zöldojtványt lehessen termelni. Ez a zöldojtás sok költséggel és rizikóval jár; míg a vessző termelés kevesebb költséget és fáradságot igényel.

De meg azután nem is lehet a telepen a zöld ojtás készítését tülhajtani. Mert ha egyik évben a telepet zöldre leojtatták, a másik évben azután semmi esetre sem szabad ismételni. Mivel a második évben a hajtások szilányabbak lesznek; — míg végtére a telep visszaesik.

Az idősebb szőlők foltozása.

Bármily gonddal legyen a szőlő ültetve: évek múltán mégis állanak be hiányok. Ezt kikerülni nem lehet. Most már az ilyen hiányok pótlását sokféleképen eszközlik.

Némelyek gyökeres ojtványnyal pótolják; mások a hiányokat sima zöldojtványnyal ültetik be. Mások sima és ismét mások gyökeres alanyvesszőkkel pótolják.

Ezen eljárás közül csak az egyik: a gyökeres alanyvesszőkkel való foltozás vezet sikerre.

A gyökeres ojtvány megered ugyan, de a szomszéd tőkék lombozata tőle a léget, a világosságot, a napfényt elvonja.

És így éveken át sinlődik; végre megöregszik; — elsatnyúl és rendes termő tőke sohasem lesz belőle. — A sima vadvessző ha megered 4—5 év muiva erősödik meg annyira, hogy az benemesíthető. Így azután sok időt veszít vele a gazda.

Egyedüli helyes eljárás az, ha a hiányokat jó erős gyökeres alanyvesszőkkel foltozzuk ki. Itt azonban mindjárt meg kell jegyezni, hogy a foltozást vasután nem szabad eszközölni; hanem gödröket kell ásni és abba kell elhelyezni úgy azonban, hogy a gyökereket csak a legszükségesebben kell megrövidíteni. Ugy kell azonban eltenni a gyökeres vesszőt a gödrökbe, hogy a gyökérzet rendesen álljon.

Azután ha a vesszőt elhelyeztük, egy kevés földet teszünk reá és azután érett trágyát adunk a gödörbe. Arra azonban vigyázni kell, hogy a trágya közvetlenül a gyökérhez ne essék.

Az így elültetett gyökeres vessző két év alatt megerősödik és a harmadik évben akár zölden, akár fásan benemesíthető.

Ha a szőlő már 8—10 éves vagy több idős is, nem kell mindjárt az egészzet a hiányzó tőkék miatt kivágni; hanem így kell folytonosan pótolni, és így azután a szőlő évtizedeken át termő erőben jövedelmezőleg fenttartható.

Apróságok.

Az őszi metszés. Az őszi metszést soha sem lehet oly tisztán és tökéletesen eszközölni, mint a tavaszi metszést. Mivel a levélzet a lombozat ezt felette alkalmatlanná teszi. Azért azután az ilyen metszést tavasszal ujából át kell nézni, s a feles csapoktól meg kell tisztítani.

Hogy azután ez a tavaszi tisztogatás rendes és hasznos legyen csak akkor kell eszközölni: *mikor már a rügyek nemcsak előtörtek de már a fürtök is láthatók lesznek.*

Leghelyesebb ezt május 1.ő közepén eszközölni, amely alkalommal a metsző ember nemcsak a tőkén maradt sarvaeszkákat és fölös csapokat távolíthatja el, de ha a csapon itt-ott a rügyek meghibáztak volna: *azokat is mint szükségtelen részeket eltávolítja.*

Sőt okos dolog a gyökerezést is akkora hagyni; — és így a gyökerezés alkalmával nemcsak a nemestől előtörött gyökereket kell eltávolítani, de egyidejűleg a tőkét is a feles és szükségtelen részekről meg kell tisztítani.

* * *

Gyökerező kapa. A gyökerezés rendesen csákányos baltával vagy csákánynyal szokták eszközölni. Pedig hát ez nem helyes, mert a munkás a csákányt mikor a földbe bevágja: a legnagyobb vigyázat mellett is megugrik; különösen a szárazabb és kötöttebb talajba, mely alkalommal a csákány széle éle a tőke nyakát megsérti. Az így megsértett tőke a sértés helyén befenesedik, mely azután a tőkét előbb-utóbb tönkre teszi.

A gyökerezéshez legalkalmasabb egy e célra készített gyökerezők kapa.

A gyökerező kapa egy 35 cm. hosszú gömbölyű egy ujnyi vastagságu vasból áll, melynek egyik végén egy kis kapa, a másik végén egy kis ásó van.

Az a következőképen készül. A mondott vastagságu vasnak egyik végét laposra kalapálják, és olyan kis kapát csinálnak a végére, mint a közönséges kis kerti kapa, melyet azután mint a kapát meghajtják, hogy nyaka lévén, vele a földet a tőkétől kihuzni lehessen. — A másik végén ellenkező irányban hasonló nagyságu kis ásót kalapálnak. És úgy az egyik végén levő kis kapát, mint a kis ásót kiélesítik.

A munkás ezzel a kis szerszámmal a tőke elébe térdel, a tőke körül a földet nem vágja de kihuzza, és azután éles késsel a gyökereket tövében vágja. Esetleg ha a föld röges, kemény volna, vagy a kis kapácska a tőke és a karó közé nem férne: *azt a kis ásóval eltávolítja.*

A kis kapa huzva távolítja el a földet, tehát ki nem ugrik a földből: — de ha kiugornék is, miután nincs szöglete, mert alul keskenyebb: *a szőlő nyakát nem sérti meg.*

A gyökerezéshez, ilyen kis kapácskát kell készíteni; — azt akár-melyik kovács megcsinlja. Nálunk darabját egy koronaért, sőt 80 fillérért is elkészítik.

* * *

Az oskolázásról. Sokan azt a hibát követik el, hogyha a vesszőt gyökerezés végett oskolába rakják: *a vessző hosszúságára nem ügyelnek* És pedig nagy hiba. Akkor látják be a hibát, midőn az oskolából kiszedett gyökerező vesszőt elültetni akarják.

A vessző legerősebb gyökérzetét az alsó végén hozza. De így is kell lenni; mivel csak az a vessző ad állandó alkalmas tőkét, melynek alsó ugynevezett erős talpgyökérzete van.

Az a tőke, mely táplálékot az alsó talpgyökerektől veszi: *szárazság esetén is jól megneveli a bogyókat*; — míg azok, melyek csak az oldal gyökérzetről táplálkoznak: *szárazság esetén a szőlőbogyókat nem képesek jól kifejleszteni.*

Ínnét van azután az, hogy egymás mellett levő két különböző gyökérzetű tőke: különböző fejlődésű bogyókkal jutalmazza a gazda fáradságát.

Ez onnét van, mert mikor a szárazság a felső rétegben nem nyújt kellő tápnedvet; az alantabb részben levő gyökér még mindig talál táplálékot. Ezért is szokták a szőlőtőkék felső gyökérzetét még a vadveszszóknél is eltávolítani, hogy így a talpgyökérre legyen a tőke élete utalva, s így a talpgyökér erősödjék.

Ha most már az eloskolázandó vessző tulságos olyan hosszú, hogy a vas által szurt lyukba el nem helyezendő: akkor az ültető kénytelen a vesszőből elvágni. S így elvágja az alsó talpgyökereket.

Mivel pedig az oldalgyökerek részben megmaradnak: a gyökérzet fejlődés az oldalakon történik, és az alsó talpgyökér, amely legfontosabb elbénul.

Azért tehát a gyökerezés végett oskolába elrakott vessző 45 cm. hosszabb soha sem legyen. És ha úgy történnek, hogy a gyökerező vessző

szó rövid lenne: az se baj, mert az egy éves hajtáson lehet tetszés szerint a fejezetet meghagyni.

Sok gazda ezt figyelembe sem vesszi; s csak az ültetésnél veszi észre a hátrányt. Ha pedig ilyenkor nem figyelmes és a talpgyökeret elvágja: később tapasztalja káros hatását — ha ért hozzá.

Kérdések és feleletek.

Kérdés. Sokat olvastam a mohás-ojtvány készítéséről, és ezek után elhatároztam magamat arra, hogy néhány ezer drbot én is készítek; s azt a ládából kiszedve azonnal a czéliből még az ősszel megforgatott talajba állandó helyére ültetem.

Kérdem: mikor szedjem ki a ládából és hogy kell azt elültetni?

K. F.

Felelet. Hogy a mohás-ojtvány fényes eredményt ad: az bizonyos. De nem alkalmas még sem arra, hogy az a ládából kiszedve, annak állandó helyére ültettedék. Tessék azt előirt módon eloskolázní; s jövőre tavasszal vagy ez év őszén állandó helyére kiültetni.

Kérdés. Igaz-e az, hogy az othelló szőlő 10—15 évig él; s hogy bora kiváló finomságu? Ha igen: mi a czélszerűbb: gyökeres vesszővel-e avagy simán ültetni.

F. G.-né.

Felelet. Először is arra válaszolok, miszerint önmagától értetődik, hogy a gyökeresvessző ültetése alkalmasabb a simánál.

Ami az othelló életképességét illeti a különböző elbiralás alá esik. Alkalmas talajban telj sen ellent áll. Nálunk 18 éves az othelló, Meszes talajban kivesz; mert a meszet épen úgy mint a ripáriát nem türi. Száraz sovány talajban a filloxera pusztítása legyőzi, visszaesik.

Főfigyelmet a talaj javításon kívül a metszésre kell fordítani. Tulmetszem nem szabad; mert a nagy megerőltetés után vissza esik. Két csapra, két szemre kell vágni.

Ha késő október hó végén szüretelik, felette erős és szép fekete-piros bort ad. — A későn szüretelt othelló szőlő bora kétszeri lehuzás után annyira elveszti róka szagát, hogy csak a legnagyobb borösmerő veszi észre. Különösen ha a szőlőtő idősebb, s a bogyók jól kifejlődtek. De különösen gond fordítandó arra, hogy érés előtt a tőkét a lomboktól nem szabad megfosztani. Ha az othelló szőlőbogyót érés alatt a nap erősen éri: kiég. A kiégés azt idézi elő, hogy a bogyó héja vastag marad. Ellenben lombzat között szépen fejlődik; a bogyó héja kivékonódik. Azután szüret alkalmával a csutkájáról le kell rostálni a bogyót.

Az így kezelt othelló vörösbor a legkényesebb igényeknek is, mint nehéz fekete pecsenye bor megfelel.

Kérdés. Mi az ön tapasztalata és nézete az ojtványok tartóságáról? Hiszi-e hogy az ojtványok állandó termő tőkét adnak? Dr. F. K.

Felelet. Az ojtványszőlő tartósága az ojtvány minőségétől függ. Az egészséges jó forradásu alkalmas alanyra nemesített jól kezelt és alkalmas talajba ültetett ojtvány élete igen is tartós. Az éppen úgy mint más gyümölcsfa ojtvány élhet hosszú évegig.

Kérdés. Annyira sok az okoskodás, hogy az ember egész belge kavardik. Az én szőlőm meszes agyagos talaju. A télen forgattattam meg, most nem tudom minő alanynyal ültessem be. Egyik a rupestris-Montikulát ajánlja, — a másik a Barlanderit; és tudja az ég hányas száma rupestris metaliquet. Ismét mas a ripária-portálist, majd a szoliniszt ajánlja. Vannak akik azt mondják, hogy csak európai szőlőt ültessek és később szénkénegezzem.

Olyan is találkozott, hogy a területnek othellóval leendő beültetését ajánlotta. S mint önhöz fordulok t. Szerkesztő ur, s kércm sziveskedjék a nagy chaoszból az egyenes utra kisegíteni, annál is inkább, mivel én női személy lévén, nem vagyok jártas az egész ügyben.

K. Gy.-né.

Felelet. Ha kegyed figyelemmel kísérte volna ezikkünket, egyenesen megtalálta volna az egyenes utat. — Most sem mondhatunk mást, hogy az agyagos meszes talajra semmi más nem való alany, mint a szolonis. A szolonis, a meszet türi; a nedvességet kívánja. Miután pedig az agyag a vizet megtartja: az agyagos talajon csak a szoloniszra nemesített ojtvány él meg és diszlik.

Lehet ugyan európai szőlővel is beültetni, de hát a szénkénegezéssel való szőlészet nem asszonynak való. Sok nehézséggel jár a szénkénegezés. Az ojtványnyal egyszer van baj, azután csak dolgoztatni kell.

Ernek könnyebb a felügyelete, mint a szénkénegezésnek,

Nálunk agyagos meszes területen a szolonisz évek óta szépen diszlik.

Kün a szőlőben.

Most mikor készen vagyunk a nyitással, metszéssel; kezdődik az első munka a kötözés. Amint a hajtások oly hosszúságot értek el, hogy a karához lehet kötni, azonnal fel kell kötni, hogy a júniusi szél el ne törje.

Következik a karóverés vagyis igazítás. — Némelyek azzal produkálják magukat, hogy égbe nyuló karókat vernek a tőkékhez, és oly vastagokat, melyen az akasztást is el lehetne végezni.

Semmiben sem jó a tulzás. A felette hosszú karó sok alkalmatlanságot és munkaszaporitást követel. Itt is leghelyesebb az arany közép ut, az 5 láb hosszú karó. Ha éppen valaki 6 láb hosszú karókat állít be: *hagyján*, de ennél magasabb semmi esetre sem legyen. Külömben a beveréssel és a későbbi kezeléssel lesz baj.

Ha a karó eltörik: nem kell azért mindjárt eldobni. *Hiszen nem a karó termi a szőlőt.* Rövidebb karót is mellé lehet verni, különösen a foltozáskor; mert a kötők azután a hajtást, a karó felett is megkötetik.

Ezt azok kedveért és megnyugtatósáért mondjuk el; akik nem rendelkeznek olyan kaszszával, hogy mindjárt felujítják a karókat.

Kapálni addig nem szabad, míg a hidegek teljesen el nem múlnak. Különös figyelmet fordítson a gazda a szőlő között levő azon alanyveszszőkre, melyet ez évben zölden benemesíteni szándékozik. Járja körül a

szőlőt és az ilyen tőkéről a feles fakadásokat még most távolítsa el, hogy így a meghagyott egy-két hajtás erősebben fejlődjen.

Most már figyelmeztetjük a gazdát arra, hogy a zöldajtást oly magasan eszköztesse, miszerint a mellette hiányzó tőke helyére elérjen. Ne engedje a zöldajtást hűbele-balázs módján tetszés szerinti magaságban eszközölni; de az ojtó nézze meg a szomszédban levő szükségletet.

Maholnap itt lesz az ideje a permetezésnek; gépjeit jó karban készen tartsa, a permetezéshez szükséges vizet a vermekből gyűjtse össze. Így szép pénzt megtakarít a vízfordás elkerülésével, különösen oly hegyoldalakon és tetőkön, a hova a víz felvitele felette költséges.

Aki magas fásojtást akar eszközölni: azt egész május hó végeig teheti: valamint a helyben való nyakojtás is eszközölhető ez ideig.

A fagyos szőlőtőke kezelése.

Az idén volt tavaszi fagy oly korán érte a szőlőket, hogy legtöbb tőkét még úgy talált, hogy a rügyek levelekben sem voltak kihajtva. Ilyen helyen a fagykárt még konstatálni sem lehet; mert ha a fejlődő rügy külső takarója imitt-amott meg is fagyott: nem következés, hogy a méhében levő szőlőfürtöcske is elpusztult. Az ilyen fejlődésű szőlőkben a kárt csak a rügyek teljes kifejlődése után lehet konstatálni.

Tehát ezek kezeléséről csak akkor lehet beszélni, ha a fejlődés stádiuma be állt, és a rügyek nem fejlődnek. Ez a visszamaradás azt jelenti, hogy a rügyek elfagytak. Ilyen tőkék leginkább azok, melyek későn, tavaszon metszhettek. És a későn érő fajok.

Az őszi metszés egészen más. Azon tőkék, melyek ősszel metszettek meg, azok a fagy idején annyira kihajtottak, hogy a fagykár azokban a fagy után való nap azonnal látható. Miudamelllett ezeket is csak akkor lehet kezelés elé venni, ha a fakadások jól előre haladtak.

A kezelés alá való vétel a következőkből áll.

Az elfagyott rügy csak a fiókszemekről hozhat hajtásokat; ezek azonban termést nem hoznak; s nem alkalmasak arra sem, hogy jövő évre termő csapra metszessenek.

Azért tehát mindazon csapokat, amelyeken a rügyek úgy elfagytak, hogy az idén termést nem hoznak: töben el kell távolítani.

Ha azonban a hajtásoknak csak a hegyei fagytak meg, és azon rész, ahol a szőlőfürtök vannak épek: azt sértetlenül kell hagyni, mert a fürt felett a fiók szemek kihajtanak, és a lombzat fejlődését által veszik.

Miután pedig azon tőkék, melyekről a csapok ekként eltávolítottak, a tőkén levő alvó rügyeket készítetik életre, azért tehát mihelyt a rügyek eléggé kifejlődtek: azokat meg kell gyomlálni; és a feles haj-

tásoktól meg kell tisztítani; — mert különben a tőkén nagy számmal lesznek feles hajtások, és a sok hajtásokat a tőke kellőképen nem képes megnevelni, s nem képes a vesszőt és a rajta levő rügyeket beérlelni

Ha a tőke szálvessző műveléssel kezeltetett, akkor is meg kell várni a rügyek fejlődését; s ha rügyek el volnának fagyva, nincs más mód: mint az egész szálvesszőt eltávolítani. Nehogy a feles sok fiók rügyekből eredő hajtás: a tőke erejét feleméssze, és a jövő évi termést tönkre tegye.

Levelezés.

T. Szerk. ur! Egyik szőlészeti szaklapban nagy vivmányként hirdetik, hogy hát a szőlőtőhöz nem kell karó, lehet ezt karó nélkül is kezelni. Sőt egész pompásan lefestik, miként kell a szőlőtőt karó nélkül művelni.

Azt tanácsolják, hogy hagyjunk meg a szőlőtőkén több éven át egy és ugyanazon szál vesszőt, azután a fiatal hajtásokat ehhez kössük.

Mikor ezt olvastam és rajzát megláttam, őszintén mondva azt gondoltam, hogy bizony-bizony kár volt azért a cikkért a nyomdafestékért. És nem tartózkodom kijelenteni, hogy az egész tanácsot nevetségesnek tartom.

Nevetségesnek tartom azért, mivel az az egyszál évről-évre meghagyott szőlövessző él: s mután él lombot bocsájt, s a tőke erejét fogyasztja, anélkül, hogy arra szükség volna.

Hiszen ha éppen valaki karó nélkül akarja nevelni a tőkét, azt minden okoskodás nélkül megteheti. Hiszen a mult szőlőszetben is voltak számtalan vidékek, ahol a szőlőkarót csak hűből ösmerték, mint a katona a kávé; és mégis évszázadon át bort termeltek.

Aki akarja most is mellőzheti, csakhogy akkor a tőke hajtásait nem szabad oly magasra nevelni.

Amint annyira kihajt a tőke, hogy meglehet kötni: össze kell kötni; s később mindannyiszor amennyiszer kívánja, újra meg kell kötni.

Nem is azért alkalmazzuk a karókat a tőkénél, mintha anélkül nem lehet ellenni, de azért mivel az amerikai alanyra nemesített szőlőtő dusabban hajt; és ha a hajtásában előbb és gyakrabban visszatöretik: akkor a hónaljajtások fejlődnek erősebben, és a zöld tisztítás rengeteg sok munkát ad. De meg azért alkalmazzuk a karókat, mivel az ojtványszőlők dusabb terméseket hoznak, és a fürtök a magasabb metszetvén természetesen magasabban jönnek s így a nagytermés nem képes karó nélkül megállni, de eldől.

Nem mondom, hogy egy öreg, gyenge fejlődésű tőke nem lehet el karó nélkül; de fiatal erős és dus fejlődésű tőkétől a gazda jól felfogott érdekében nem szabad a karót sajnálni.

De sajnálni szabad és lehet azt és azokat, akik oly ajánlással

állanak elő, hogy a szőlőt karó nélkül, vagyis a mult évről meghagyott szál vesszőhöz kötni hozza ajánlatba.

T. K.

Különfélék.

Értesítés. Lapunkat mindazoknak, akik a mult évben előfizetőink voltak, és azoknak akik az illetők által ajánlottak — ez évben eddig megküldöttük. — Akik visszaküldötték azt törültük. Most a lap 4-ik számánál tisztelettel kérjük mindazokat, akik előfizetési díjukat ez évre be nem küldötték, hogy azt minél előbb beküldeni sziveskedjenek; akik pedig a lapot megtartani és az előfizetést utólagosan bár, de teljesíteni nem hajlandók: lapunk jelen számának visszaküldésével tudomásunkra hozni sziveskedjenek annál is inkább; mert akik a lapot vissza nem küldik és az előfizetési pénzt e hó 15-ig be nem küldik: azoktól az előfizetési díjat e hó második felében postai megbízás útján fogjuk beszedni. -- Tisztelettel a

Kiadóhivatal.

Zöldojtáshoz való gallyak eladása.

A zöldojtás e hó végén mindenfelé megkezdődik. Elérkezettnek láttam tehát az időt arra, hogy közvétegyem, miszerint

zöldojtásra szükséges r e k e n ő k

nálam tetszés szerinti minőség és mennyiségben beszerezhetők.

Kapható:

Nemes kadarka, Burguadi, Oportó, Bakator,
Mézes fehér, Olasz rizling, Fehér kadarka,
MUSTOSFEHÉR, KÖVIDINKA és egyéb borszőlők.

Továbbá csemege fajokból:

Chasseles 25 változványban. Muskolat 20 változványban.

Ezenkívül több rendbeli rendkívüliségek; u. m.:

Osudaszölő

Ézredéves Magyarország

 Malakoff urura.

a kiváló finom illatú és zamatu

Rozsdás-

MUSKOLAT STB.

Szóval mindazon fajok, melyek lapom folyó évi 1. és 2-ik számában eladásra felváltak sorolva.

Az árak mérsékeltek. Különösen az előfizetők részesülnek kedvezményben.

A gallyak jól csomagolva ug. kuldetnek, hogy a szállítás nem lesz reájuk káros hatással.

Gyöngyös, 1902. május hó.

Tisztelettel

Csomor Kálmán,

szőlő-nagybirtokos

Nyomatott Sima Dávid könyvnyomdájában Gyöngyösön.